

Interview Harmen Hendriksma; Bijen@wur

Tekst Kees van Heemert, foto's Abe Maaijen

Dr. Harmen P. Hendriksma is sinds 2023 wetenschappelijk onderzoeker gezondheid honingbijen bij Bijen@wur in Wageningen. Na het vertrek van Tjeerd Blacqui re was er een vacature die hij nu heeft ingenomen. De redactie interviewt nieuwkomers bij bijen@wur zodat de lezer van artikelen met hun naam iets meer van de persoon weten.

Je studie begon in Wageningen; waarom de richting van bijenonderzoek opgegaan?

Al vroeg in mijn jeugd had ik interesse in de natuur, in het bijzonder hadden bijen, hommels en vlinders mijn interesse. Als tiener mocht ik bij een bevriende imker mijn eigen eerste potje honing slingeren. Dus niet zo verwonderlijk dat ik voor mijn studie biologie naar Wageningen ging, omdat daar ook aan bijen en insecten gewerkt werd. Na mijn afstuderen was ik een tijd beroepsimker. De hang naar wetenschappelijk onderzoek bleef en het kwam goed uit dat er bij de Universiteit van Würzburg een promotieplaats was. Ik onderzocht onder andere de impact van pollen van genetisch gemodificeerde maïs op bijen. Na het afronden van het promotieonderzoek deed ik van 2008 tot 2020 onderzoek in de VS, Duitsland en Israël.

Wat was de reden om in Wageningen terug te komen na jaren van onderzoek in het buitenland?

Na zoveel jaren onderzoek elders gedaan te hebben merkte ik toch wel een zekere hang terug naar Nederland, vanwege ouders die ouder worden en om Nederlandse vrienden wat vaker te zien. Het kwam goed uit dat er bij de WUR een onderzoeksplek vrijkwam. Bij Bijen@wur waren wat mensen weggegaan en door mijn brede ervaring en kennis was de benoeming snel geregeld.

Is de bijenhouderij in Nederland zoals je die nu aantreft in de afgelopen 20 jaar erg veranderd?

Toen ik twintig jaar terug naar het buitenland vertrok was er zorg binnen de imkerwereld dat de vergrijzing zou toemen. Maar ik zie nu dat de imkers wat jonger zijn en dat er meer vrouwen imkeren. Door de digitalisering wordt heel snel nieuwe informatie gedeeld. Wat ik als een probleem zie is dat ondanks de vele adviezen om bijenvolken gezond te

houden er in de praktijk te weinig aan preventie wordt gedaan om de varroa onder de duim te houden. Een op de vijf bijenhouders in Nederland behandelt niet meer tegen varroa, een punt van zorg, omdat de sterfte niet genoeg daalt.

Welke expertise van je buitenlandse onderzoek komt je van pas bij Bijen@wur?

Door mijn werk bij instituten met verschillende onderzoeksprioriteiten kreeg ik te maken met uiteenlopende projecten die over ecologie gingen, evenals een proef met stille moerwisseling en het *in vitro* kweken van bijenlarven. Als bioloog, gespecialiseerd in ecosysteem-onderwerpen, zie ik bij bijenthema's vaak meerdere facetten die tezamen bekeken moeten worden. Vooral ook interessant omdat een bijenvolk een zeer complex superorganisme is waarop vele factoren uit de buitenwereld inwerken.

Hoe groot is de Bijen@wur groep en wat zijn zwaartepunten van het onderzoek?

Onze onderzoeksgroep van Bijen@wur bestaat uit Bram Cornelissen, Séverine Kotschal en Delphine Panziera. Delphine Panziera is hoofd van het Nationale Referentie Laboratorium voor Bijenziekten en heeft virussen als onderzoekswaartepunt. Bram doet onderzoek aan bijengezondheid en invasieve soorten en professionele bijenhouderij. Séverine werkt aan bijengedrag en epidemiologie. Aan de studie van varroatolerantie en weerstand via natuurlijke selectie werken Delphine en Séverine en ik werken aan voeding en bijengezondheid.

Hoe is het met de financiering van het onderzoek; in relatie tot de prioriteiten?

De financiering van de proeven is op projectbasis en die komt uit verschillende hoeken: EU-fondsen zoals BetterB, het Nationaal Referentielaboratorium en de vroegere honinggelden van LNV en EU. Voor nieuwe onderzoeksvragen zoals de opkomst van de Aziatische hoornaar wordt apart bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een verzoek ingediend voor financiering.

Je gaat al regelmatig op pad voor lezingen voor bijenhoudersverenigingen, hoe combineer je dat met je onderzoekswerk?

Ik ben lid van de NBV en Imkers Nederland en schuif regelmatig aan bij de BVNI (Beroepsvereniging Nederlandse imkers) en de werkgroep BD-imkers. Het is belangrijk om voeling te houden met de praktische imkerij en ik geef daarom graag lezingen, deels in vrije tijd. En je hoort dan vaak interessante reacties uit de zaal tijdens voordrachten.

Onvermijdelijke laatste vraag bij interviews: houd je zelf ook bijen?

Jazeker. Ik heb tien bijenvolken in een boomgaard bij de Rijn in Wageningen staan. We zijn in het voorjaar naar de peren in Leersum geweest en in het najaar naar de Ginkelse heide. We zorgen goed voor de bijen, handelen preventief om de varroa te beheersen en gingen in één seizoen van vier naar zestien volken. ●

Harmen geeft een presentatie in Boskoop.